

Středisko výchovné péče DOMEK
Česká 4789
760 05 Zlín

tel.: 606 818 818, 773 481 332
e-mail: butulova@svpdomek.cz
web: www.svpdomek.cz
datová schránka: gpwn8vr
IČO: 00 567 256

(dále jen středisko)

Č.j.: SVP ZL/ 134 / 2023

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM V OBLASTI SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ PRO ŠKOLNÍ ROK 2023/2024

1. Úvod

Vypracování Minimálního preventivního programu na školách a ve školských zařízeních vychází z Koncepce prevence zneužívání návykových látek a dalších sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnost MŠMT a z Metodického pokynu MŠMT k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních.

Je zaměřený na výchovu dětí ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. MPP je založen na podpoře vlastní aktivity dětí, pestrosti forem preventivní práce s dětmi, zapojení všech pracovníků SVP a na spolupráci se zákonnými zástupci a osobami odpovědnými za výchovu klientů střediska.

Při zpracování MPP vycházíme ze skutečnosti, že prevence sociálně patologických jevů je jedním z hlavních úkolů SVP a jednou z jeho důležitých funkcí.

Tvorba MPP vychází z vnitřních a vnějších zdrojů. K vnitřním zdrojům patří charakteristika a specifika našeho zařízení, které působí ve sféře specifické primární prevence a v rovině sekundární prevence se zřetelem na selektivní a indikovanou formu práce. Smyslem preventivního působení je zajištění včasného řešení počínajících vážnějších problémů jak jednotlivců, tak skupin, a má výchovnou, obecnou i specifickou platnost v oblasti primární i sekundární prevence.

2. Teoretická a legislativní východiska – vnější zdroje:

- Zákon č. 109/2002 Sb. O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), v platném znění Novela školského zákona č. 101/2017 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociální právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška MŠMT č. 27/2016 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů.
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027.
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních MŠMT ČR č. j.: 21 291/2010-28 od 1. 11. 2010 (přílohy upravované 1. 1. 2012).
- Metodický pokyn ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení (Čj.: 21149/2016).
- Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (Čj.: 14 423/99-22).
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (Čj.: 10 194/2002-14).
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků ve školách a školských zařízeních (Čj.: 37014/2005-25).

- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (Čj.: 25 884/2003-24).
- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem (IVP) v rámci řešení rizikového chování žáků čj. MSMT – 43301/2013 platnost/12/2013/.
- Metodický pokyn – Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu č.j.11691/2004-24 .

3. Východiska

Minimální preventivní program vychází z pokynu MŠMT, č.j. : 20 006/2007-51, který do prevence sociálně patologických jevů zařazuje :

- záškoláctví;
- šikanu, rasismus, xenofobii, vandalismus;
- kriminalitu, delikvenci;
- užívání návykových látek a onemocnění HIV/AIDS a dalšími infekčními nemocemi souvisejícími s užíváním návykových látek;
- závislost na politickém a náboženském extremismu;
- netolismus a gambling.

Primární prevence se dále zaměřuje na rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- domácího násilí;
- týrání a zneužívání dětí;
- ohrožování mravní výchovy mládeže;
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

4. Analýza současného stavu

Středisko pomáhá dětem, u kterých se vyskytly výchovné problémy a poruchy chování. Práce je zaměřena na odstranění nebo zmírnění nežádoucího chování a na prevenci vzniku dalších výchovných problémů.

Středisko nabízí služby diagnostické, preventivně výchovné a poradenské. Klienty střediska jsou děti od 3 let, max. do 26 let, pokud se připravují na budoucí povolání, osoby odpovědné za výchovu, pedagogičtí pracovníci a děti, u nichž rozhodl o zařazení soud.

V rámci pomoci dětem a jejich rodinám nabízí středisko ambulantní konzultace. Pokud je nutná intenzivnější práce s dětmi, lze je přijmout k preventivně výchovnému pobytu na dva měsíce. Přijetí dítěte k pobytu musí být doporučeno odborným pracovníkem, který s dítětem a jeho rodinou pracuje. Pobyt se uzavírá smluvně a je nejdéle 8 týdnů.

Kapacita internátního oddělení je 8 klientů. Výchovná skupina je otevřená a koedukovaná.

Dále středisko nabízí exkurze pro školy a vedení praxí studentům.

Středisko poskytuje ročně své služby průměrně 200 klientům a jejich rodinám. Prvotní informace o dětech jsou získávány z úvodních pohovorů a následně při individuálních a rodinných konzultacích. V rámci komplexní péče o klienty spolupracuje středisko s OSPOD, jinými SVP, PPP, pedopsychiatry, nestátními organizacemi, Policií ČR aj.

Vzhledem k typu našeho zařízení je s dětmi pravidelně konzultováno veškeré jejich chování, včetně projevů rizikového a ohrožujícího chování.

V internátním oddělení střediska jsou klienti pod dohledem pracovníka střediska. Průběžně se mapují riziková místa ve středisku, kde by mohlo docházet k nežádoucímu chování klientů, a jsou přijímána opatření na předcházení tomuto nežádoucímu chování.

5. Cíle programu

Cílem MPP je snaha minimalizovat výskyt rizikového chování. Primárním cílem je vést klienty k zodpovědnosti za své chování, k výchově ke zdravému životnímu stylu a smysluplnému využití volného času.

MPP je založen na podpoře vlastní aktivity dětí, pestrosti forem preventivní práce s dětmi, zapojení celého týmu pracovníků SVP, na spolupráci se zákonnými zástupci/osobami odpovědnými za výchovu a ostatními zainteresovanými institucemi podílejícími se na prevenci sociálně patologických jevů.

Hlavním úkolem pro letošní školní rok zůstává jako vždy zkvalitňování práce s klienty pobytového i ambulantního oddělení, týkající se práce poradenské, výchovné a terapeutické. Důležitá je i následná práce s klienty. Pomáháme klientům utvářet hodnotové postoje, oblast zájmů a podílíme se na jejich přípravě na život tak, aby co nejlépe zvládali studijní předpoklady a vytvořili si tím základnu pro svůj další život.

Důraz klademe jak na klienta samotného, tak i na celý jeho rodinný systém, s cílem podporovat či pomoci obnovovat jeho funkce. Vycházíme z přesvědčení, že cílem středisek výchovné péče je rodinnou výchovu doplňovat a korigovat, nikoli nahrazovat.

Naším úkolem je vytvářet pro klienta takové podmínky, aby se mohl orientovat v obtížné životní situaci a pomoci mu aktivovat vlastní konstruktivní síly potřebné k jejímu překonání.

Při samotné práci s klienty, ale i při aktivitách v rámci primární prevence se budeme opět v letošním školním roce zaměřovat na předcházení všem sociálně patologickým jevům.

Jsme si vědomi toho, že naše cíle jsou závislé na „dobrovolnosti“ našich klientů (včetně rodičů), zda naši nabídky využijí nebo ne a do jaké míry se zapojí do spolupráce. Přesto hlavně v rámci internátního oddělení realizujeme všechny programy vycházející ze strategie prevence sociálně patologických jevů.

Zvýšenou pozornost věnujeme v rámci internátního oddělení prevenci experimentování s drogami a prevenci násilí a šikany.

Individuálně se pak chceme zaměřit na práci s agresivními projevy chování a šikanou na základních školách. Mimo přednášky a besedy na školách (pro děti i učitele) nabízíme individuální a rodinné konzultace pro děti i rodiče, kterých se výše uvedená problematika nějakým způsobem dotýká, a diagnostickou a intervenční práci s třídním kolektivem.

Prevence i jiných sociálně patologických jevů zůstává i nadále naší důležitou činností.

Důraz klademe na týmovou práci, průběžné vzdělávání pracovníků a vytváření individuálních, terapeutických a vzdělávacích programů pro klienty.

Samostatná práce s klienty i spolupráce se zúčastněnými subjekty je podmíněna dodržováním etických zásad ve vztahu ke klientovi.

Všem dětem (ambulantního i internátního oddělení) poskytujeme základní a nezkrácené informace o všech sociálně patologických jevech. Naší snahou je, aby děti získaly nejen pouhé informace, ale aby se naučily i dovednostem jak jednat v konkrétních rizikových situacích tak, aby se v co největší míře eliminovaly jejich další nežádoucí projevy.

Důležitým úkolem pro nás je budování pozitivního klimatu jednotlivých výchovných skupin internátního oddělení a motivace dětí (klientů) ke zdravému životnímu stylu dětí.

Mimo řešení a nápravu aktuálních problémů našich klientů se zaměřujeme při naší práci i na oblasti související s primární prevencí, např.:

- vedení ke zdravému sebevědomí;
- umět říci „ne“;
- posilování pozitivních stránek osobnosti;

- posilování sebedůvěry a akceptování sebe sama;
- práce s psychickou odolností, posilování psychické odolnosti;
- pochopení vlastní role při dosahování změn;
- utváření schopnosti zdravého sebeprosazení;
- osvojování dovedností usnadňující zvládání náročných životních situací a zvýšené psychické zátěže;
- nácvik pozitivního myšlení;
- adekvátní a smysluplné trávení volného času;
- práce s hodnotami;
- schopnost řešit konflikty adekvátní formou;
- práce s respektem a tolerance k okolí;
- rozvoj komunikačních schopností;
- rozvoj sociálních dovedností;
- zvýšení schopnosti samostatného rozhodování, odpovědnosti za vlastní rozhodnutí, schopnosti předvídat následky svého rozhodnutí;
- osvojování odpovědného chování v souladu s uznávanými mravními hodnotami;
- utváření a podpora odpovídajících postojů ke zneužívání návykových látek;
- utváření a podpora odpovídajících postojů ke všem formám a projevům rizikovým jevům.

Cílem MPP je zvýšit odolnost dětí a mládeže vůči sociálně patologickým jevům a tím dosáhnout zlepšení vztahů v rodině, v třídním a vrstevnickém kolektivu a motivace dětí k zásadám zdravého životního stylu

Veškeré cíle MPP se prolínají vzdělávacím i terapeutickým procesem při práci s dětmi (klienty).

6. Realizace programu

Materiální zabezpečení:

- neustálé zkvalitňování prostředí střediska;
- zajištění finančního a materiálního zabezpečení programu – částečně z rozpočtu organizace, částečně z nabídek spolupracujících organizací;
- odborná literatura v knihovně (pro klienty i pracovníky), časopisy;
- zpřístupnění informací o sociálně patologických jevech, možností řešení problémů u zainteresovaných organizací apod. pro klienty a jejich rodiče – nástěnka, pobytové oddělení;
- sportovní vybavení střediska;
- výtvarné pomůcky, keramické materiály;
- letáčky a propagační materiály;
- počítače, video.

Aktivity pro klienty:

- konzultace a poradenství (individuální, rodinné);
- individuální a skupinová psychoterapie;
- režimová terapie pro klienty internátního oddělení;
- jednorázové akce pro klienty internátního oddělení:
 1. jednodenní výlety – ZOO Lešná, Rožnov p. Radhoštěm, Vizovice, Lukov, aj.; dle měsíčního a týdenního plánu tematické skupiny (komunikace, drogy, lhaní, krádeže, agresivita,.....);
- následná péče:
 2. sociálně preventivní program Dvě D.
 3. zapojení do volnočasových programů.

Veškeré metody sociálního učení jsou používány diferencovaně s ohledem na věkovou kategorii klientů a jejich osobnostní předpoklady.

Aktivity pro rodiče:

- ambulantní konzultace a poradenství;

Jiné aktivity:

- přednášky a besedy na základních školách;

Spolupráce s jinými organizacemi:

- spolupráce se zúčastněnými organizacemi při práci s klienty (SVP, PPP, pedopsychiatri, OSPOD,.....);
- spolupráce s MMZ;
- spolupráce s kmenovými školami našich klientů;
- spolupráce s městskou a státní policií;
- spolupráce s klubem Salesiánů ve Zlíně.

Metody a formy práce:

- besedy;
- přednášky;
- diskuze;
- rozhovory;
- individuální konzultace a poradenství;
- komunity a skupiny;
- hry a aktivity vycházející s plánů internátního oddělení;
- soutěže, projekty aj.

Forma seznámení klientů s MPP:

- pohovory, konzultace, rozhovory, komunity;
- průběžně po celý školní rok.

Forma seznámení rodičů s MPP:

- při úvodním pohovoru v SVP;
- při konzultacích;
- průběžně po celý rok.

Seznámení pracovníků s MPP, jejich zaangažování do realizace programu:

- provozní a pedagogická porada – 31. srpna 2023;
- průběžně: běžně dostupné informace pro všechny pracovníky, provozní a pedagogické porady.

7. Postupy při vážných a mimořádných situacích v SVP – viz Příloha č. 1

8. Řešení případů souvisejících s výskytem drog v SVP – viz Příloha č. 2

9. Prevence šikanování v SVP – viz Příloha č. 3

10. Evidence a efektivita

1. vedení záznamů o přehledu realizovaných bloků a aktivit v průběhu školního roku:
 4. Kniha hlášení;
 5. osobní spisy klientů;

6. hodnocení aktivit na poradách;
7. vyhodnocení projektů.
2. zhodnocení MPP;
3. hodnocení ze strany škol, spolupracujících organizací, klientů a zákonných zástupců (osobní kontakt, rozhovory, dotazování,...).

11. Závěr

Minimální preventivní program je zpracován pro aktivity, které jsou směřovány k co nejefektivnější primární prevenci sociálně patologických jevů u klientů střediska.

Nedílnou součástí efektivní prevence sociálně patologických jevů je evaluace. V rámci práce s klienty proto sledujeme a zaznamenáváme výskyt problémového chování klientů, za které bylo uděleno nějaké opatření ve výchově. To nám pomáhá vyhodnotit rizikové oblasti, na které je důležité se v rámci preventivních činností zaměřovat.

Minimální preventivní program je průběžně kontrolován a vyhodnocován vedoucí střediska a podle výsledků může být doplněn nebo upraven.

S výsledky a případnými změnami jsou seznámeni všichni pracovníci střediska.

Zpracovala: Mgr. Jarmila Červenková, speciální pedagog SVP DOMEK Zlín

Ve Zlíně, dne 18. 8. 2023

STŘEDISKO VÝCHOVNÉ PÉČE ZLÍN
Česká 4789, 760 05 ZLÍN
tel.: 606 818 818, 773 481 332

Diagnostický ústav Brno, ①
středisko výchovné péče
a základní škola,
Brno, Hlinky 140, PSČ 603 69
IČ: 005 67 256

Schválil:

.....
Mgr. Martin Holý
Ředitel DÚ Brno, SVP a ZŠ, Brno, Hlinky 140

.....
Mgr. et Mgr. Alena Butulová,
vedoucí odloučeného pracoviště SVP DOMEK Zlín

Příloha č. 1

POSTUPY PŘI VÁŽNÝCH A MIMOŘÁDNÝCH SITUACÍCH V SVP

Scénář postupu při vážných a mimořádných situacích v SVP je sestaven na základě doporučených postupů při řešení sociálně patologických jevů.

Cílem tohoto scénáře je stanovit jednotný a závazný postup pro všechny pracovníky SVP v případech podezření či výskytu sociálně-patologických jevů.

Vzhledem k tomu, že jsme zařízení, které poskytuje preventivně výchovnou, reedukační a resocializační péči dětem, které projevují známky poruch chování a emocí, a u nichž se objevily v jejich sociálním vývoji negativní jevy, je výskyt rizikového chování u těchto klientů častější.

Jedná se především o následující jevy:

- Užívání návykových látek
- Záškoláctví
- Agrese
- Šikana a kyberšikana
- Netolismus

ZÁVAZNÝ POSTUP PRO VŠECHNY PRACOVNÍKY SVP:

1. Pedagogický pracovník, který byl přítomen mimořádné situaci, ihned o této skutečnosti informuje vedoucí SVP, příp. jejího zástupce, etopeda, psychologa.
2. Dle povahy situace zajistí bezpečnost klientů pobytového oddělení.
3. Vždy provede zápis do Knihy hlášení.
4. Vedoucí SVP nebo jí pověřený pedagogický pracovník určí následný postup v této události.
5. Vedoucí SVP nebo jí pověřený pedagogický pracovník provede rozhovor s klientem o vzniklé situaci, možných příčinách vzniku problému apod.
6. Pověřený pedagogický pracovník shromažďuje informace od příslušných pedagogických pracovníků. Pokud to umožňuje situace, je přítomen u rozhovorů pedagogických pracovníků a klientů.
7. Pověřený pedagogický pracovník sepíše popis celé události, návrhy řešení, rizika a společně s vedoucí SVP a dalšími pedagogickými pracovníky zváží další postupy, opatření apod.
8. Vedoucí SVP nebo jí pověřený pracovník/garant klienta informuje o vzniklé situaci zákonné zástupce/osoby odpovědné za výchovu.

Příloha č. 2

ŘEŠENÍ PŘÍPADŮ SOUVISEJÍCÍCH S VÝSKYTEM DROG V SVP

Akutní intoxikace, tělesné selhání, bezvědomí: bez ohledu na to, zda došlo k intoxikaci v prostorách SVP nebo před příchodem do SVP je nutné přivolat lékařskou pomoc – tel. 155.

Návykové látky, zejména pervitin a halucinogeny (tripy), ale také marihuana, zvyšují riziko agresivního a nekontrolovatelného jednání. Při jednání s intoxikovanými klienty je třeba dodržet následující:

- logické argumenty a slovní obsah nemívají velký význam;
- mluvit klidně, tiše, pomaleji a v hlubší hlasové poloze;
- je vhodné vyhnout se prudkým pohybům, protože intoxikovaní reagují často prudce na neverbální komunikaci;
- odklad přivolání lékařské pomoci může intoxikovaného vážně ohrozit na zdraví nebo životě. Proto je důvodem k okamžitému odbornému zákroku pouhé podezření z intoxikace.

PRVNÍ POMOC PŘI OTRAVĚ NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI PŘED PŘÍJEZDEM LÉKAŘE

- zajistit dostatek čerstvého vzduchu,
- nepodávat alkohol, černou kávu a mléko,
- zjistit, zda je intoxikovaný při vědomí nebo v bezvědomí a jakým způsobem došlo k intoxikaci:

Při vědomí – k otravě došlo ústy:

- podat větší množství vody, případně s živočišným uhlím,
- vyvolat stlačením kořene jazyka zvracení,
- zabránit prochladnutí,
- zajistit nepřetržitá dohled,
- ošetřit případná zranění,
- pokud možno opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji (informace) přivolanému lékaři.

Při vědomí – k otravě došlo nitrožilní cestou nebo vdechnutím:

- zajistit maximálně možný dostatek čerstvého vzduchu,
- zabránit prochladnutí,
- zajistit nepřetržitý dohled,
- ošetřit případná zranění,
- pokud možno opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji (informace) přivolanému lékaři.

Při bezvědomí:

- NIKDY NEPODÁVAT NIC ÚSTY! NESNAŽIT SE VYVOLAT ZVRACENÍ!
- položit do stabilizované polohy na bok, aby nezapadl jazyk

- sledovat dýchání – při zástavě dechu uvolnit dýchací cesty (záklonem hlavy a odstraněním zvratků nebo cizího tělesa tím, že sáhneme do úst a vyčistíme je) a zahájit dýchání z úst do úst,
- zabránit prochlazení,
- zajistit nepřetržitý dohled,
- ošetřit případná zranění,
- pokud možno opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji (informace) přivolanému lékaři.

OKAMŽITÉ ŘEŠENÍ PŘÍPADŮ ZNEUŽITÍ DROGY V SVP

1. Bez ohledu na to, zda došlo k intoxikaci ve středisku nebo před příchodem do střediska je nutné zavolat lékařskou pomoc – tel.č. 155.
2. Do příjezdu lékaře se pokusit zjistit, jaká látka akutní stav vyvolala, příp. jaké množství bylo požitá. V případě bezvědomí je nutné poskytnout bezodkladně první pomoc, tj. stabilizovaná poloha, zajistit základní životní funkce.
3. Klienta je nutné oddělit od skupiny ostatních klientů. Za stálého dozoru pracovníka střediska ho udržovat v klidu. S intoxikovaným mluvíme tiše a klidným hlasem. Tón hlasu je mnohdy důležitější než to, co sdělujeme. Zklidnění situace zajišťuje v danou chvíli bezpečí i pro dozorujícího pracovníka. Reagujeme tak, jak vyžaduje situace, ale nevyvoláváme napětí.
4. Zajistíme dostatek čerstvého vzduchu. Pokud jde o užití drog v lékové formě orálně, je vhodné pokusit se vyvolat nauzeu podáním většího množství teplé slané vody. To je ale možné jen tehdy, když se intoxikovaný klient nebrání.
5. Látky identifikujeme kvalitativním imunochromatickým testem v lidské moči (fa Elisabeth Pharmacon). Látka by měla být za přítomnosti dalšího pracovníka střediska bezpečně uložena, označena a zabezpečena proti zneužití. Nutné je vše zapsat a následně informovat Policii ČR.

Právní odpovědnost vyplývá ze zákona č. 112/1998 Sb., který doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Ohlašovací povinnost Policii ČR se vztahuje k případům, kdy někdo:

- Nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed;
- Přechovává bez povolení omamnou nebo psychotropní látku nebo jed v množství větším než malém;
- Svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu, nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří.

Pracovníci školských zařízení musí v případě zjištěného kontaktu svěřeného dítěte informovat jeho zákonné zástupce, a to takovou formou, která je v zájmu dítěte – Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů, včetně spolupráce viz § 924 – 926 tohoto zákona.

Záznam informací – kniha hlášení, osobní spisy klientů, zápisy z porad.

V případě právního projednávání provádí vyšetřování Policie ČR.

PROJEDNÁVÁNÍ PŘÍPADŮ V RÁMCI VNITŘNÍHO ŘÁDU STŘEDISKA

- Před nástupem na internátní oddělení střediska podepisují zákonní zástupci a klienti Smlouvu o přijetí klienta do IO střediska, kde podepisují informovanost a souhlas s případným provedením orientačního testu při podezření na intoxikaci, případě s odběrem tělních tekutin a provedením testu ve zdravotnickém zařízení.
- V případě provedení orientačního testu při podezření na intoxikaci se jedná o volně prodejny test v lékárně, který středisko objednává u fa Elizabeth Pharmacon Brno. Jeho použití není vázáno na zvláštní odbornost. Použití tohoto testu hradí zákonní zástupci.
- V případě podezření na držení omamných látek či jinak nebezpečných předmětů dávají zákonní zástupci nebo zletilí klienti souhlas s osobní prohlídkou všech věcí, jež jsou majetkem klienta.
- Pokud přijde klient z vycházky se zákonnými zástupci pod vlivem alkoholu či jiných nealkoholových drog, je to podnětem k vyloučení z výchovné skupiny. Stejně tak nemůže být přijat na IO klient pod vlivem uvedených látek.

O všech případech musí být informována vedoucí střediska a zákonní zástupci klienta. Vše musí být zaznamenáno ve spisech klientů nebo knize hlášení.

Příloha č. 3

PREVENCE ŠIKANOVÁNÍ V SVP

Veškerá preventivní opatření jsou zpracována a realizována v souladu s Metodickým pokynem ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j. 21149/2016

Cílem je vytvořit pro klienty střediska bezpečné, respektující a spolupracující prostředí.

Základem je podpora pozitivních vzájemných vztahů a komunikace mezi dětmi (klienty), pracovníky střediska a mezi dětmi a pracovníky střediska vzájemně.

V rámci naplnění cílů prevence šikany:

- podporujeme solidaritu a toleranci
- podporujeme vědomí sounáležitosti
- posilujeme a vytváříme podmínky pro zapojení všech klientů do aktivit střediska
- uplatňujeme spolupráci mezi dětmi a rozvíjíme jejich vzájemný respekt
- rozvíjíme jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.

Veškeré aktivity v oblasti prevence šikanování a násilí se prolínají vzdělávacím i terapeutickým procesem při práci s dětmi (klienty).

Všichni pracovníci střediska i klienti jsou seznamováni nejen s nebezpečnými důsledky šikany, ale i s jejími formami. Za zvlášť nebezpečné považujeme podceňování a neřešení případů počáteční šikany.

Ve vnitřním řádu střediska jsou stanovena pravidla chování, včetně sankcí za jejich porušení. V souladu s pracovním řádem je zajištěn dohled pedagogických pracovníků ve všech prostorách střediska.

Dle možností a nabídek doplňujeme odbornou knihovnu střediska o literaturu z oblasti problematiky násilného chování a šikanování.

Základní oblasti zaměření efektivní prevence šikanování:

- Všichni pedagogičtí pracovníci střediska si prohlubují dle možností své znalosti a dovednosti v oblasti prevence šikanování a řešení šikanování.
- Vedení střediska podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků v souladu s § 10 vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů.
- Všichni pracovníci (pedagogičtí i nepedagogičtí), klienti a jejich zákonní zástupci nebo osoby odpovědné za výchovu jsou pravidelně informováni o postupech, mají-li podezření, že dochází k šikanování nebo vztahy mezi klienty střediska jsou nějakým způsobem narušeny.
- Všichni pracovníci střediska zajišťují řádný dohled nad klienty dle předem stanoveného rozpisu služeb.
- Pedagogičtí pracovníci jsou seznámeni a znají postupy při oznámení a vyšetřování šikany. Žádné prvotní informace nebagatelizujeme, ale důsledně ověřujeme a následně vyšetřujeme.
- O všech projevech násilného chování nebo šikanování (i při podezření) jsou vedeny písemné záznamy, které jsou uloženy ve spisech klientů.

- V rámci vyučování se zaměřujeme na zapracování problematiky vztahů do výukových předmětů, jako je např. výchova ke zdraví, výchova k občanství, prvouka aj.
- Všichni pracovníci kladou při výkonu své profese důraz na vytváření bezpečného prostředí v průběhu preventivně výchovného pobytu klientů ve středisku. Dodržují zásady etického chování a jednání s klienty. Nikoho nezesměšňují a neponižují. Vyhýbají se takovým formám práce, které zvyšují napětí u klientů – např. ironizování. Naopak využívají formy práce, které podporují spolupráci, komunikaci, zpětnou vazbu, toleranci apod.
- V případě jakýchkoliv akcí mimo střediska jsou klienti i jejich zákonní zástupci předem seznámeni s pravidly dané akce. I na těchto akcích je zajištěn řádný dohled nad klienty. Zároveň jsou klienti i jejich rodiče informováni o postupech, pokud by došlo k jakémukoliv násilnému chování.
- Veškeré aktivity a činnosti jsou průběžně vyhodnocovány v Knize hlášení, ve spisech klientů, na poradách.
- Jedním z elementárních opatření k ochraně dětí před násilím je domluva pracovníků na jednotném postupu při řešení těchto situací. Vždy musí být respektován princip jednotného a důsledného přístupu. Nutné je po celou dobu vyšetřování chránit zdroj informací a oběti.
- Na vyšetřování šikany se podílí vždy hlavní terapeut klienta (oběti), vedoucí střediska – psycholog, vychovatel.
- Při šetření pokročilého stádia šikany středisko spolupracuje mimo zákonné zástupce s Policií ČR, kurátory pro mládež, pedopsychiatry a pediatry.
- Při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu přestupku nebo trestného činu, je vedoucí střediska povinen oznámit tuto skutečnost Policii ČR.
- Středisko je povinno bez zbytečného odkladu oznámit orgánu sociálně právní ochrany skutečnosti, které ohrožují dítě, nebo že dítě spáchalo trestný čin, popř. opakovaně páchá přestupky.
- Plánování a realizace preventivních aktivit jsou dány:
 - Zákonem č. 561/2004 Sb., Školský zákon, ve znění pozdějších předpisů;
 - Zákonem č. 359/1999 Sb., O sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů;
 - Metodickým pokynem ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení – č.j. 21149/2016
 - Vnitřním řádem střediska

POSTUPY PŘI ŘEŠENÍ ŠIKANOVÁNÍ

Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stádia a formy šikanování.

1. Zápis z první informace (rozhovor s informátorem) – kdo informoval, kdy, co sdělil + doplňující otázky:
 - KDO (kdo je agresorem?)
 - KOMU (kdo je obětí?)
 - KOLIK (kolik je agresorů a obětí?)
 - KDE (kde se to děje?)
 - CO (konkrétního se děje?)
 - KDY (se to děje, jak často?)
 - JAK DLOUHO (kdy to začalo?)
 - **PROČ (se to stalo, děje?) – NIKDY NE OBĚTI !!!**

2. Odhad závažnosti:

- a) Zda se jedná o šikanu nebo škádlení
- b) V případě šikany zjistit v jakém je stádiu.

Existuje rozdíl mezi vyšetřováním počátečních a pokročilých šikan.

KRIZOVÝ SCÉNÁŘ PRO ŘEŠENÍ POČÁTEČNÍHO STÁDIA ŠIKANOVÁNÍ

Mám informaci – udělám zápis – chráním zdroj informací

1. Odhad závažnosti onemocnění a stádia šikany
2. *Rozhovory s informátory, obětí*
3. Nalezení vhodných svědků
4. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
5. *Ochrana obětí*
6. Rozhovory s agresory, případné konfrontace mezi nimi
7. Jednání s rodiči agresorů
8. Rozhovory s rodiči
9. Práce se skupinou

KRIZOVÝ SCÉNÁŘ PRO ŘEŠENÍ POKROČILÉHO STÁDIA ŠIKANOVÁNÍ

Mám informaci – udělám zápis – chráním zdroj informací

- Odhad závažnosti onemocnění skupiny
- *Rozhovor s informátory a s oběťmi*
- *Ochrana obětí*

Při odhadu závažnějších forem a pokročilého stádia šikanování je závazný KRIZOVÝ PLÁN, který upravuje:

- Způsob ochrany oběti/-í
- Povinnosti pedagogických pracovníků a jejich jednotný postup
- Technické zabezpečení – prostory, zajištění dohledů, ...
- Zajištění a koordinace informačních toků – informace kolegům, zákonným zástupcům, tzv. tisková zpráva
- Opatření – vnitřní řád
- Způsob další práce se skupinou a jednotlivými aktéry

Strategie vyšetřování:

- Zajištění ochrany a bezpečí oběti, příp. informátora
- Zvýšení pedagogického dozoru na rizikových místech, v rizikových situacích
- Zajištění ochrany a zabránění prozrazení informátora
- Rozhovor s informátorem a obětí – nezapomenout dokumentovat všechny získané údaje
- Kontaktování externího servisního zařízení – dle charakteru, např. Policie ČR, OSPOD (poskytnutí dosavadních získaných informací)
- Vyšetřování vedením rozhovorů
- Realizace výchovných opatření
- Informace zákonným zástupcům
- Následná práce se skupinou a jednotlivými aktéry

POSTUP PŘI ŘEŠENÍ NESTANDARDNÍ ŠIKANY, NAPŘ. VÝBUCHU SKUPINOVÉHO NÁSILÍ

- Zvládnutí a překonání šoku pracovníka (emoce a jednání)
- Bezprostředně zachránit oběť
- Zastavit skupinové násilí
- Zvláštní organizační zajištění - zajistit dozor do skupiny, aby se klienti nestačili domluvit. Rozdat klientům papíry, aby napsali, co se stalo, co viděli, co tomu předcházelo, co kdo dělal a jak, komu se co stalo a co dělali oni sami. Příp. individuální rozhovory se všemi klienty.
- Informovat vedení střediska
- Pokračovat v pomoci a podpoře oběti, kontaktování zákonných zástupců oběti
- Zajištění a koordinace informačních toků – informace kolegům, zákonným zástupcům, tzv. tisková zpráva
- Nahlášení Policii ČR a OSPOD
- Vlastní vyšetřování -globální strategie:
 - rozhovor s informátory
 - nalezení vhodných svědků
 - individuální /konfrontační rozhovory se svědky
 - rozhovor s agresory, konfrontace mezi agresory
- Závěry vyšetřování, přijetí opatření, domluva dalších opatření

ZÁSADY VYŠETŘOVÁNÍ:

- NEKONFRONTOVAT OBĚŤ S AGRESOREM
- ZABRÁNIT DOMLUVĚ AGRESORŮ
- ZABRÁNIT KŘIVÉ VÝPOVĚDI KLIENTŮ
- VYUŽÍT MOMENT PŘEKVAPENÍ – RYCHLOST, JEDNOTNOST, DŮSLEDNOST
- ROZHOVORY S AGRESORY AŽ POSLEDNÍ
- VYŠETŘOVÁNÍ DOKONČIT TENTÝŽ DEN

O všech případech musí být informována vedoucí střediska. Vše musí být písemně zaznamenáno ve spisech klientů nebo knize hlášení.